

Matematik Öğretmenleri ile Görüşme

Zeynep Alica¹

Zeynep: Öncelikle gerçekten teşekkür ediyorum görüşmeyi kabul ettiğiniz için. Hemen konuşmaya başlayabiliriz. Maarif modelinde neler yaşadınız bu yıl?

Kemal: En önemli hikâye, aslında konuların kapsamı. Kapsamda bir belirsizlik var yani biz fazla mı anlatıyoruz, az mı anlatıyoruz çok mu anlatıyoruz onu mesela bir sonraki konuya geçerken anlayabiliyoruz ancak. Bazen çok fazla anlattığımızı görüyoruz ya da bir sonraki örnekte hani bu kadar yeterli diyoruz ama bir sonrakinde bakıyoruz ki adam hiç anlatmadığımız şeyleri de istemiş. Orada bir kapsamda belirsizlik var yani konunun kapsamı, nereye kadar dâhil olup nereye kadar dâhil olmayacağından, orada büyük bir sıkıntı çekiyoruz anlatırken. Ve hikâye etkinlik üzerinden yürüyor. Etkinlikleri yap diyor, yolu göster geri kalan bölümü öğrenci kendisi keşfetsin. İyi ama yani bunu şimdi bizim sınıf mevcutlarını düşünsenize. Hani 10 kişilik sınıflar değil ki 40 kişilik 43 kişilik sınıflar bunlar. Çocuğun keşfetmesi için onun nerede takıldığını görmek lazım, yol göstermen lazım vesaire vesaire. Etkinlikle de bu mümkün olmuyor. Kaldı ki etkinlikle sen konunun tamamını anlatmak gibi bir şansın yok verdiğin etkinlikte. O etkinliklere değinmişse ona değiniyoruz ama bir bakıyoruz ki bir sonraki örnekte yani anlatmadığımız, anlatmamız gereken birçok şey olduğunu fark ediyoruz

Zeynep: Peki siz bu konuyla ilgili eğitim aldınız mı Maarif sistemiyle ilgili matematiğe özel?

Kemal: Bir de mesela branş branş yapıldı ya. Burada birkaç örnek üzerinde duruldu, hani böyle yapılabilir, böyle yapılabilir. Ama dediğim gibi o örneklerin de yapılabilmesi için mevcutların çok az olması lazım. Hani bir kere 15 kişiyi

¹ alicazeynep@gmail.com

geçmemesi lazım çünkü orada her şeyi çocuğa buldurmamızı istiyor bizden. Biz de öyle birkaç tane şeyden ibaret değil, çocuğun keşfetmesi gereken onlarca şey var. Dolayısıyla bu mevcutlarla, o mümkün değil gibi gözüküyor.

Zeynep: Öncekinden bir anlayış farkı olarak ne var, yani ne değişti?

Hasan: Ya bir kere biz bilmiyoruz, kitap gelmedi bize. Sene başı ne anlatacağımızı dersten önce epey çalışıp ondan sonra girmek gerekiyor ve verilen eğitimin hiçbir faydası yok. Zaten eğitim verilmedi burada. Branş eğitimi verilmediği için bence problem var. Maarifin temel eğitimi verildi. Geri kalan branş eğitimiyle ilgili herhangi bir eğitim verilmedi detaylı. Yani ölçme araçları yayınlanıyor ama bize sene başı. Bunların hepsi belki direkt verilmiş olsaydı incelerdik. Ne anlatacağımızı anlardık. Şimdi buradaki en büyük problemlerden birisi bizim çalışmamız gerekiyor. Okul kitabını açacağız ileri konulara varana kadar hepsini tek tek inceleyeceğiz. Ne anlatmalıyız ne anlatmamalıyız biz tek tek bulmamız gerekiyor. Burada iş yükü müthiş, yapabilme şansın yok. Başka şey, 1. kitapta 3 başlık var. Sınav soracakları 2 başlık var. 2 başlık 8 sunu 250 sayfa. İki başlığın içi o kadar dolu ki... Yazmış oraya nicelikler. Ya bunun içerisinde neler yok! Derya, deniz, okyanus... Hangi birini nereden bulacaksın da sen bu çocuğa şu sınavda şunu soracağım ya. problem yaşamış (Yakındaki bir başka lise). Mesela bu konuda. Bir tane sürpriz soru sormuşlar ta en başta, nicelikler başlığı altında. Öğretmen bununla ilgili soru çözmemiş, çocuğa bundan çıkacak denmemiş. O kadar kolay değil 250 sayfaya bakıp da yapmak. Kemal'in dediği gibi içerik çok geniş. Kimse bilmiyor ne anlatacağını. 3-4 öğretmeniz, dördümüz de farklı anlattık.

Zeynep: Peki siz kaç yıllık öğretmenlersiniz?

Hasan: Yani hepimiz ortalama 24-25 yıllık öğretmenleriz.

Deniz: Ben 25 yıllık öğretmenim. Felsefi olarak şöyle bir fark var. Önceki bilgiyi ve davranışı verip onu tekrar üzerinden pekiştirmeye, yani davranışı hakikaten kazandırmaya yönelik bir yaklaşımı vardı. Bunda sanki davranışı veya bilgiyi verme değil, onu keşfetsin, kendi bulsun, o davranışı kendisi edinsin gibi bir şey var. Felsefe yüklemeye çalışmışlar. Hani özü itibarıyla baktığın zaman doğru gibi geliyor ama coğrafya farkı diyelim. Türkiye gibi bir yerde Kemal'in de Hasan'ın da bahsettiği gibi kalabalık sınıflar. Artı genel olarak okulun çok yükü olması yani. Haftada 40 saat ders görüyor bu çocuklar. 12-13 tane derse giriyorlar. (Kemal: 16 hocam). Bu kadar etkinliği, belki daha fazla etkinliği biyoloji dersinde de alıyorlar, kimyada da alıyorlar, fizikte de alıyorlar. Türkçe ayrı bir şey. İngilizce başka bir şey. Dolayısıyla çocukların hangisini yapacağı ile ilgili çok... o yüzden yürümüyor. Takip etmek çok zor o süreci. Buradaki bizim dersine girdiğimiz, 6 saat derse giriyoruz. 2 saat de onu planlama verelim. 8 saatte halledebileceğimiz bir şey değil. Daha fazla zaman ayırması gerekir öğretmenin bu işe ama daha fazla zaman ayırması için şartlar uygun değil.

Hasan: Deniz'in cümlesi çok önemli. Temelden başlatıyor diyor. Hakikaten her şeyi temelden başlatıyor. Bir konunun anlaşılabilir ilkinin veriyor. Sonra çocuk çıkarsın diye bekliyor. Ama hepsinin ilkinin veriyor. Önceden hiç böyle uğraşmıyorlardı, kitaplarda da olmuyordu.

Kemal: Ama bak buradaki hikâye aslında kapsam. İşte yani kapsam belli değil. Mesela biz köklü sayılarda ne yaşadık? İkinci dereceden kökü verdik. Bunun toplaması çıkarması falan hani. O keşfet bölümünde de o vardı, etkinliklerde. Ama soruyu sormuş en ince dereceden kök, çocuk bunu ortaokulda görmemiş.

Hasan: Öğretimin hepsini basite indirgemişler. Sonra bakmışlar, ne kadar darda kalacağını hesap etmemişler bu kitabı yazan arkadaşlar. Bence ben bu soruyu da koyayım demiş. Sonra bu soruyu da koyayım. Sorular iç içe girmiş. Hiç öyle anlatıldığı gibi kalmamış.

Kemal: Aynen öyle olmuş. Sorular iç içe girince de kapsam genişlemiş.

Hasan: Aynen öyle.

Kemal: Baştaki etkinliklerde bizim anlattığımız kapsamla sonra verilen örnekler örtüşmüyor.

Deniz: Bir şey söyleyeyim mi? Kızım da 5 sınıfta. Onu da oradan da takip ediyorum. Mesela bugün bir tane problem çözdük. İşte alanını vermiş bir şeyin. Oradan bir kenarını, kenar uzunluklarını bulacaksın dikdörtgenin. Sonra oradan o alana yönelik de işte metrekaresi şu kadar liraya yapılan bir şey diyor, onu hesaplıyorsun. Sonra diyor ki bir de bunun %35'i kadar olması için ne kadar daha genişletmesi lazım gibi bir şey söylüyor.

Hasan: Yapamaz onu, ha ha, 5. sınıf.

Deniz: Yani 5 sınıf öğrencisi bütün bunları yani bu kadar girift karmaşık şeyin içerisinde çıkacak da...

Kemal: Peki bunu hangi konu başlığı altında anlatmış, hangi temada vermiş?

Deniz: Bunu geometri konusunda 3 başlık. Geometri ve nicelikler, öyle bir başlık.

Kemal: Gösterdiği etkinlik geometride alanmış, uzunlukmuş vesaire. Onu buldu değil mi? Ama oradan gitmiş yüzdeye geçmiş. Yok, neye mal olur'a geçmiş. Yani kapsam başlangıçta daracık daracıkken sonradan verdiği örnekle öyle bir genişliyor ki. Acaba biz yanlış mı yaptık diyoruz, Eksik mi anlattık? Soru işaretleri oluyor.

Zeynep: Onu bir daha tekrar eder misin Deniz hocam? Nasıl hissediyorsun günün sonunda? Deniz: Yani bu problemle karşılaşınca aha diyorsun, ben kızıma hiçbir şey anlatmamışım demek ki diyorsun. Hâlbuki aslında konunun kapsamı ne? Öz itibarıyla baktığın zaman dikdörtgenin ve karenin çevre ve alan uzunlukları.

Çevresi ve alan hesabı. Dolayısıyla şey ya alanı verilecek kenar uzunluğuna gideceksin. Ya çevresi verilecek kenar uzunluğuna ya da tam tersi kenar uzunlukları verilip bunları bulacaksın. Altı üstü bu. Ama bir yerinden yüzde hesabı çıkıyor. Mesela problemde çıkmasının önünde de bir engel yok. Orada da Kemal'in dediğine geliyoruz yine. Kapsam sınırsız kapsam.

Kemal: Sınırsız kapsam. Yani bu kapsam yüzünden hani mevcutlar az bile olsa nihayetinde yetişmeyecek gibi gözüküyor hiçbir şey. Bir şey eksik kalacak gibi geliyor hep. Çünkü oraya yüzde koymuş ama başka şeyleri de koyabilirdi.

Deniz: Yani öğretmeni tedirgin eden bir hali var. Öğrenciyi zaten şaşırtıyor. Öğretmeni de tedirgin eden bir hal var.

Zeynep: Onu merak ediyorum. Evet, öğrencilerin tepkisi ne? Sonuçta bu çocuklar yıllardır bu sistemin içinde belli bir gidişatı biliyor. Birden yeni bir şey geliyor. Onlar nasıl hissediyor?

Hasan: En çok problem yaşadığı yerler sarmal. Kitabın içinde sürekli hep aynı şeyi yapmamız sıkıntı yaratıyor çocuklarda. (Nasıl?) Durmadan etkinlik var. Etkinliğin sonunda doldurulması gereken tablolar. Tabloyu dolduruyorsun. Bir sonraki sayfaya geçiyorsun. Aynı tablodan bir tane daha var. Bir daha dolduruyorsun aynı şekilde. İsmi değişiyor ama aynı tablo (tablonun içeriği ne?) Hep aynı şeyi yazıyor. Uzunluk, ne oldu, ne çıktı?

Kemal: konunun kapsamına göre o değişiyor, tablonun içeriği. Ama mesela aynı temada hep aynı şeyler çıkıyor tabloda.

Hasan: Alıyorsun, kenar uzunluğu yazıyorsun. Durmadan ama sarmal döngü içerisinde yazıyorsun. Çocuk diyor ki “biz bunu yazmıştık”. Anlamıyor neyi farklı yazdığını. Çünkü sorunun içeriğindeki ufacak bir şeyi çözdüğü zaman anlıyor. Ama sonuç kısmına gelip sonuç kısmında inanılmaz yazmalar var yani. Kitabın içerisindeki en büyük yenilik: sonuçları çıkart, yaz.

Deniz: Üniversite.

Hasan: Üniversite, direkt üniversite düzeyi bu.

Zeynep: Bu sonuçları çıkar yaz siz şimdi biliyorsunuz ya içeriği. Ben anlamıyorum yani neyin sonucunu çıkar yaz? Ünitenin sonunda ne öğrendiğini mi yazıyor?

Hasan: Evet.

Kemal: Yani farklılıkları, aynılıkları, karşılaştırma yaparak. Aynılıklar neler, farklılıklar neler? Peki, buradan çıkabilecek sonuçlar neler? Hani sözde çocuğa keşfettireceğiz ya...

Hasan: Ne buldun buradan diyor.

Kemal: Ya ben fonksiyonun birebirliğini üniversitede ispatladığımı hatırlıyorum. Bir de burada ispatladım lise 1'de.

Zeynep: Sen ispatladın hocam, peki öğrenci anladı mı ne yaptığını?

Kemal: Onu sayısal örnek vermeden anlamıyor zaten ama harflerle falan yaptığımız işlemlerde sadece bakıyorlar.

Zeynep: Peki şeyi merak ettim Deniz Hocam. Mesela 5 sınıf öğrencisinde az önce söylediğin örnek var ya. Diyelim ki sen evde olmasan, yani evde bir matematik öğretmeni olmasa, çocuğun bunun üzerine yorum yapıp tek başına anlaması mümkün mü ne yapacağını?

Deniz: Bence değil. Ben o yüzden düşünüyorum başkaları ne yapıyor acaba?

Hasan: Şu anda veliler müdahil olamıyor. Veli anlamıyorum diyor.

Kemal: Veliler evet daha önce 9'larda yardımcı oluyorlardı öğrencilere. Şimdi üniversite mezunu veliler dahi dâhil olamıyor.

Hasan: Fizik öğretmeni velim, yapamıyorum ben diyor. Okuldaki arkadaş da öyle işte. "Ne anlatıyorsunuz, neyi çalıştırayım oğluma, ne anlatmak istiyor burada?" diye bize soruyordu.

Zeynep: Peki siz ne yapıyorsunuz bu durumda? Nasıl yöntemler buluyorsunuz? Çok karmaşık görünüyor. Çok belirsiz görünüyor.

Hasan: Ben ne yapıyorum biliyor musun? Bir sınıfa giriyorum, anlatıyorum. Baktım burada eksiklik yaptım. Öbür sınıfa gidiyorum, doğrultuyorum. Geri geldiğimde öbür sınıfta tamamlıyorum. (Gülüyorlar.)

Kemal: Bu, yöntemlerden biri ve en çok kullandığımız da bu, bu arada (gülüyor). Bir diğeri, eski yöntemle anlatıyoruz konunun kapsamını. Hani burada şu özellikler de var, onlar da var diye eski yöntemle konuya ait bütün özellikleri bir şekilde örneklerle anlatıyoruz. Başka kaynaklardan ya da kendimiz yazdırarak onu kullanıyoruz. Sonra tekrar dönüyoruz, hadi kitapta da böyle anlatıyor. Şimdi bu kadar şey anlattık, bunları nasıl birleştiririze geçiyoruz.

Deniz: Ben biraz kavramların üstünde daha fazla durmaya çalışıyorum. Bu keşfetme işi bana yalan geliyor.

Kemal: Buradaki en önemli mesele bu kapsam. Kapsamla ilgili sıkıntı. Yarın girecekleri sınav sonuçta buna paralel olacak. Olacak mı? Eğer olmayacaksa çocukların vay haline yani.

Deniz: Bence olursa vay halimize...

Kemal: Olursa bence ikisi de iki ucu...

Deniz: O konuda benim tereddüdüm yok. Yapacaklar.

Hasan: Kesin yapacaklar. Yeni metot buluyorlarmış. 4-5 sene önce iki üç soruyu kodlatarak cevaplatacaklardı. Örneğin cevap 100. 100'ü kodlayacaklardı. Sınav sisteminde biz A B C D E sık işaretliyorduk ya. Onu işaretlenmeden cevap 100 mesela 100 yazdıracaklar isim kodlama gibi. Bundan 5-6 sene önce bunu bir deneyeceklerdi. Ancak yapamamışlardı. Şimdi bunun üzerine çalışıyorlarmış yapay zekâyla.

Kemal: Bunun testten bir farkı yok ki. Yüzü koysun aynı şey.

Zeynep: Uzun vadede neler olacak sizce bu sistemle ilgili?

Hasan: Ben diyorum ki sistem güzel. Nereden güzel? Deniz'in kızı geldiğinde bana hazır gelecek. Bunlar hazır gelmeli.

Zeynep: Ama işte herkes Deniz'in kızı değil. Evde matematik öğretmeni yok. O zaman ne olacak?

Hasan: Okula gittiklerinde öğretmen arkadaş da buna artık yavaş yavaş öğretim hazır gelecek bu zaman içinde. Bence sonuçlar 12 yılın sonunda görünecek. Ama mesela onda da aynı problemi yaşayacağız. Bizim 9'da problem yaşamamızın nedeni kitap gelmedi, kitabı inceleyemedik. Mesela bizim o yaz tatili seminerinde oturup bu kitabı bir inceleyin zümreler denseydi biz bu kadar problem yaşamazdık.

Kemal: Yaşardık. Ben de orada muhalif olayım. Şöyle anlatayım sana: Çocukların girmiş olduğu ders sayısı lise 1'de, bu şeye girmeden önce merak ettim, e-okula girdim, baktım. 16 derse giriyorlar. Hadi bunun 6 tanesi 7 tanesi resimmiş bedenmiş vesaire gibi. Düşünelim tamam mı? Bunların ödev vermediklerini vesaire kabul edelim. 9 tanesinden her dersinin hocası ürün dosyası istiyor. Doğru mu? İstiyor. Bir bak, coğrafyasından tarihinden fiziğinden biyolojisinden matematiğinden. Hepsi ürün dosyası istiyor. Zaten saydım 7-8 tane dersi olmuştur ve çocukların bunların hepsini yetiştirmesi gerekiyor, değil mi? Haftalık istiyorsun. Şöyle düşün. Haftada 40 saat çocuk derse giriyor. Ee verilen bu performans ödevlerini ya da dosyaları hazırlaması için en az 100 saat bir saate ihtiyaçları var. Çünkü tek ders de değil yani. Öyle bir şey mümkün mü? Bir süre sonra bu neye dönüyor biliyor musun? İyi olan öğrenci bile "a bu yetişmeyecek, olmayacak, olmuyor, ben yapamıyorum". Öğrenilmiş çaresizlik, tamam mı? Yani vazgeçiyor her şeyden. Nasıl olsa olmuyor, yapamıyorum. Bu durumda Deniz'in kızı gibi öğrenciler, iyi çocuklar bile olsa, bir süre sonra her şeyi bırakıyor. Bize hazır falan da gelmeyecek o yüzden. Yani sadece hikâyeye kapsamdan değil. Hani keşfet diyoruz ya çocuğa. Biz etkinlik yapıyoruz ya. O keşfetme olayı kesinlikle ödevde bırakılmış. Hikâyeye... Ödevde bırakılması neticesinde de ne olacak? Çocuk, o kadar ödev yükü biniyor ki omuzlarına, bir süre sonra artık "En iyisi ben hiçbirini yapmayayım." Diyor.

Hasan: Ben burada şunu da söyleyeceğim. Ödevler bizim böyle belli bir yere kadar sınavı not verebileceğimiz ödevler değil. Yani poster hazırla diyor. Biri bilgisayardan çıkarıyor poster hazırlıyor. Biri kendi çıkarıyor çiziyor poster hazırlıyor. Ben bunların hepsine de aynı puanları veriyorum. Ölçmede de yanlışımız oluyor.

Deniz: Bir de şöyle bir şey var. Benim verdiğim ödevlerin %80'i aynısını yapıyorlar ve internetten bulmuşlar. Bir taratıyorum, bir bakıyorum artık bu iletişim çağı mı diyoruz bilgisayar çağı. Bütün ödevlerini, hepsini oradan bulup aynısını geçiriyorlar.

Hasan: Onu diyeceğim, bizim ödevlerimizin zorluğu yok. Çocuğa da yok. Öğreticilik yanı da bence çok az. İlgi uyandırma, ilgi oluşturmaya çalışıyorlar. Mesela bugün çamaşır makinesinin enerji sınıfını öğreniyor çocuk. Bence ilgi oluşturuyor orada. Kilovat saat. Evet, kaç kilovat saat? Şu kadar saat orada. Tek Tek hesaplatmıyor.

Kemal: Nasıl hesaplatmıyor? Hatırlasana bize gezegenlerin uzaklıklarını, bir de küsuratlı, tek tek hesaplattırdı. Yani onlar yuvarlak sayılar olsa belki çocuğun daha çok hoşuna gidecekti.

Hasan: Arabadaki benzin yakıtı 100 litrede şu kadar yakıyor diyor. Sana sormuyor, şu kadar kilometre şuradan şuraya gittiğinde şu kadar yakar mı diye sormuyor.

Kemal: Onu ödevde soruyor, performansta soruyor.

Hasan: Ben de onu diyorum bu ödevlerin hepsi verilen ödevlerin hepsi aslında bir ilgi oluşturmak için veriliyor. İçerik olarak tam bizi de kapsamıyor. Evet, matematiği sokmaya çalışıyoruz da. Doğrusal olarak göster, işte matematiğe ait olan ne var? Şu kadar kalorili, kilo kalori çevir. İşte öbürkünde ne var? Lümen var. Lümen den şuna nasıl dönüyorsun? Bunlar var. Aslında ödevde de matematik yükü çok yok. Eskisi gibi velinin yapacağı bir ödev de yok. Geçen veli ile birlikte yapmış. Elektrik mühendisi babası, çocukla yapmışlar. “Ben bunu istemedim ki” dedim. “Bu kadar detaylı yapmanıza, bu kadar bir şey yapmanıza gerek yoktu” dedim.

Kemal: Sen şu kanaviçe yaptırdığını anlatsana.

Hasan: Evet, ara tatilde mesaj atıyor: “Hocam işte şöyle yaptım.” Dedim tamamını yapalım. Kız istedi, yapalım dedim. Sınıfa verdim. (Ne kanaviçesi?) Simetri konusu, yansıma. Yansıma konusunda şekilleri yansıtıyor. Diğer sınıfta da kız koluna yapmış, giysinin koluna iki tane üç tane yıldız çizmiş. Devam et böyle dedim.

Zeynep: Bu ödev ne için?

Hasan: Yansıma. Güncel hayat. (Gülüyor.)

Kemal: Söylediği şu Hasan'ın, örnekler gayet güzel etkinlikler de öyle. Günlük hayata uygun ama bunun yapılabilirliği konusunda soru işaretleri var. Yapan nasıl yapıyor? Ya hazır bilgisayarda var, öyle çıktı alıyor, getiriyor. Çıktı almasa da onu geçiriyor bir kâğıda, onu getiriyor. Ama üzerine benzer bir soru mesela 100 km'de şu kadar benzin yakıyor diye sormuş ya, biz kalkıp orada kilometreyi değiştirsek, çocuk bize bakacak ne diyor bu diye. Orada bizim çocuğa aslında sormak istediğimiz şeyi algılamadan ezbere yapıyorlar. Ödevi anlatamıyoruz çocuğa. Çocuğa şunu bul diyemiyoruz. Çünkü ödevin başlıkları onu anlatmıyor. Mesela proje ödevinde Hasan'a da gösterdim geçen, matematik yok, zaten matematik yapmıyoruz. Biz de zaten ne yaptığımızı bilmiyoruz. Ama çok sevdiğim bir şey var, öğretmen çok rahat edebilir. Sadece kitaptan gidersek, hiçbir şeyi dert gam etmezsek, öğretiyoruz diye düşünürsek, çok rahat eder. Girip mesela o etkinlikleri okuyup oradan çıkabiliriz, o kadar.

Zeynep: Ama dert ettiğinde?

Kemal: Ben rahat edemiyorum. Ben rahat edemediğim gibi arkadaşlar da rahat edemiyor. Biz her sabah bir araya geliyoruz. Artık millet bize gülüyor.

Zeynep: Konu biraz da bu nedenle dikkatimi çekti çünkü neredeyse her sabah, “bugün ne yapıyoruz” diye bir araya gelip soruyordunuz. Bana çok ilginç geldi ama hoşuma da gitti aslına bakarsan. Bir yandan da böyle kaybolmuş bir haliniz var.

Hasan: Eninde sonunda girecektik buna.

Kemal: Eninde sonunda girecektik ama bak belki seneye, birkaç sene sonra oturacaktı. Kitap değişecekti örneğin.

Hasan: Bunun kitapları yok ki. Mesela 10 sınıf kitapları gelmeyecek.

Kemal: Gelmeyecek de. 9'larda mesela neler, nerede, ne yapıldı? Düzenleme yapılabilir 9'lara.

Hasan: Bazı yayınevleri kitap çıkartır. Yine eksik kalır. Seneye 9'lara biz girsek rahat etmiş oluruz.

Deniz: Değiştirecekler bunu.

Kemal: Kitap demişken, kitap olduğu gibi gelmiş. O akıllı defter olabilir. Hem bize başka yerden (kaynak) kullanma diyor. Biz çocuğa gidip şu bölüm kitaba yazamıyorsunuz, deftere yazın. Hadi şimdi kitabı açalım kitapta tablo var. Bunu deftere çizmeden orada yapalım diyoruz. O da bizi bayağı bir o uğraştırıyor aslında. Bir akıllı defter olsa, akıllı defter haline de getirebilirler. Öyle çok daha rahat gidebilirdi.

Hasan: Kitaplarımızın hiç albenisi yok. Yazacak yer yok.

Kemal: Ama bak kitap demişken diğer taraftan da beğendiğim yeri ne? MEBİ. MEBİ diye bir şey yapmışlar. Bütün konuları orada hani animasyonlarla şununla bununla anlatıyor. O da gayet hoş olmuş. Yani meraklı olan, tabii vakti kalırsa bu 16 dersten, ürün dosyalarından vesaire, vakti kalıp da ona bakma fırsatı bulabilirse dersten, orada da derslerin içeriği hakkında bilgiler var.

Zeynep: Ama yakınındaki öğretmende bir belirsizlik var. Yine bir teknolojik kaynağa bakarak vakit ayırabilirse diyorsun. Bu durum sorunlu değil mi?

Kemal: Çok. Ben şimdi bu sene 9'lara anlattım ya. Örneğin seneye bir 9 alsan yine ne yapacağım diye baştan bakmam lazım. Yani o kadar belirsiz ki her şey. Zaten o soru işaretleri bizi yoruyor.

Hasan: Kaynak kitap mesela çıkartılamadı. Hiçbir tane uygun kaynak kitap yok. Çıktı da uygunluk açısından hepsi soru işareti. Biraz eskiden biraz buradan yapmaya çalışmışlar ama arada kalmış. Hiçbiri tam oturmamış.

Kemal: Deniz aslında en çok fikir sende var. Bak kızın da bu sistemde. Sen hem öğretmen olarak hem veli olarak...

Deniz: Bana kendimi zayıf hissettiriyor. Benim hissiyatım o. Ben daha önce de söyledim ya, kendimi zayıf hissettiriyor. Tedirgin hissettiriyor.

Zeynep: Peki daha önceki sistem değişikliğinde benzer şeyler hissetmiş miydiniz? Buna özgü şeyler var mı?

Deniz: O yine felsefe olarak o az önce bahsettiğimiz çerçevede ilerliyordu. Burada hakiki bir değişiklik var. Yani o keşfetme işi çocuklar için ne kadar mümkün, onu kestiremiyorum. Ya da mümkün aslında. Ben çok fazla konu olduğuna inanıyorum. Bu kadar çok konu yetiştirmek telaşı içerisinde keşfetme denen şeyin mümkün olmadığına inanıyorum. Bir taraftan Kemal de ilçe zümresi için dedi ya. Herkesin derdi oymuş. Yetiyecek mi yetişmeyecek mi? Aslında çok temel bir soru bu. Sistemin en büyük arıza kısmı bu. Ciddi bir problem çünkü yetişmeyecek. Yetişmiyor yani normal koşullarda. Eğer hakikaten keşfettirmeye çalışan bir öğretmen varsa, öğretmenin yetiştirme ihtimali yok bu müfredatı. Çok azaltılması gerekiyor. Atıyorum bir sınıf düzeyinde, dönemde bir konu falan işlemen lazım. Yani o da böyle çok temel bir çerçeve çizip her şeyi öğretmene bırakması gerekiyor bence. Öyle bir keşfetme sürecinin olması için belli bir kitap olmasına da gerek yok. Doğrudan öyle keşfedilir yani. Bu haliyle bu keşfedilmez. Böyle iki tane küçücük küçücük yazılarla, karınca yazısıyla yazılmış. Yani az buçuk puntoları büyütürseniz, ciltlere dönüşür. 2 tane kitaptan oluşan bir şey. Hem keşfettireceksiniz, hem de o kadar o yoğunlukta bir şey anlatacaksınız. Mümkün değil. O yüzden bence herkesi böyle köşesinde sinmiş, pısmış bırakıyor.

Kemal: Kimse de ne olduğunu tam anlamadığı için fikir de beyan edemiyor açıkçası.

Deniz: Bir de millet şey yapıyor galiba. Böyle delikanlılığı elden bırakmamak için, ben yapamıyorum söylettirmiyor kimseye yani.

Kemal: Ondan ziyade hani dediğim gibi ne yaptığını bilmiyor ya, fikir de beyan edemiyor.

Hasan: Yapmayan çok kişi var. Yapamayan çok arkadaşımız var. Ne performans ödevi isteyen, ne böyle etkinliklerin tamamını yaptıran. Ödev bırakılıyor, geçiliyor. Ama mesela geçen gün yine öyle örnek vereyim. Dün derseydim. Derste yakın okulumuzdan öğrenci. Diyor ki biz bir anda geçtik. Her şeyi, doğrudan açılar, üçgende açılar bu hafta içinde hepsini geçmiş. İkinci kitaba geçip sınava yetişmek için. Kemal'in de dediği gibi çünkü bilmiyor ne anlattığını hocanın. Şu anda öyle etkinlik falan yok. Arkadaşlar tahtaya yazmış yeni nesil oradan iki soruyu almış, işi bitirmiş, geçmiş.

Zeynep: Peki öyle yapsanız ne olur? Başınıza ne gelir?

Hasan: O soruyu sormazlar ki. Kitaptakini soracaklar ortak sınavda.

Kemal: Bir de biz performans veriyoruz ya. Onu nasıl değerlendiriyoruz? Okulda bir isteyin ben size formunu vereyim.

Hasan: Maddelendirmeni istiyor. Aslında bu programda istenen şey çocuğun gelişim düzeyini takip etmen. Ama böyle bir lüksün yok. Yani çocuk gelişmiş mi gelişmemiş mi? Gelişmiş mi? İyi yönleri daha iyi olmuş mu? Hedef bu ama hedefin çok uzağındayız. Hedeften çok çok uzaktayız. Hiçbir çocuğu tanımıyoruz. Hiçbir çocuğun o iyi yön, kötü yön, zayıf yön, eksik gelişip gelişmediğini bilemiyorsun. Bu durumda kolay kolay gelişebileceğini de düşünmüyorum. Hatta bazısının yeteneklerini aldığımızda da düşünüyorum. Kayboluyor, kaybediyorlar matematiksel yeteneklerini. İşin özünde sınav değişecek. Yüzde bir milyon değişecek o sınav. Çünkü başka türlü bunların karşımıza çıkma şansı yok. Bir de en önemli şeylerden biri, eskiden bir problem bir defaya mahsus anlatılıyordu 9'da. Bence bu programın her yerinde problem var. Her şeyi probleme çevirebiliyorsun. Her konu problem.

Zeynep: Hayatla ilişkili bir problem mi?

Hasan: Aynen öyle. Direkt hayatın içinde herhangi bir noktasındaki bir yerde, bir işteki bir probleme çevirtiyor. İyi bir şey yapıyor ama Deniz'in dediği gibi o problemin sınırları yok. Yüzdelikten tutup faizden çıkıp oradan oraya, her şeyi sorabilirsin. Öğrettiğini kabul ediyorsun.

Zeynep: Peki burada öğretmene nasıl bir rol verilmiş sizce?

Kemal: Bir kere öğretmenin iş yükü çok artmış. Hani ben size diyorum ya, bir performans inceleme tablosu. Tablosunu göstereyim size. Her ödevde en az bir 6-7 tane başlık var. Her başlığa göre bir puanlama var. Her öğrencinin getirdiği ödevde göre 40 tane. 40 öğrenci var diyelim. 40'ı için de bunu yapacaksınız. Her

hafta düzenli bu yapılacak bir. İki biz etkinliklere bakıp neyi keşfettirmeye çalışıyoruz onu anlamaya çalışacağız. Ki o da bayağı zaman alıyor. Ya ben 26 yıldır bu işi yapıyorum. 9 sınıflara ders çalışmadan derse giremiyorum. Burada ne yapacağım, ne yapacağım, şimdi ne yapacağım? Ne anlatacağız? Bir önceden oturup ders çalışıyorsun. Sadece ders çalışmak, hadi bunun içinden çıkarız. Ama gelişimlerini takip etmek dediği var ya Hasan'ın. O ciddi anlamda zorluyor bizi çünkü mesela geçen dönem 6 tane performans verdik. Bir tanesi proje başlığı altında, ödev verdik. Her birinin takibi o kadar zor ki. Biz onun yanında hani bu çocuklara yetmemiştir diye kendimiz fotokopiler hazırlayıp bir de onları veriyoruz. Bir de onların takibi falan derken öğretmene çok fazla ekstra iş yükü bindi gibi gözüküyor. Sadece okulda girdiğimiz 6 saatten ibaret değil. 6 saat için bir de arkada haftada 10 saat gibi efor harcama durumunda kaldık.

Zeynep: Ve bunun bir olumlu sonucu var mı yok mu bilmiyoruz?

Kemal: Ha bir de bu ne kadar yararlı oluyor, yarıyor mu yaramıyor mu, o da soru işaretleri ile dolu.

Zeynep: Bu iş nasıl gidiyor? Ne oldu? Siz ne anlıyorsunuz gibi konularda çocuklarla konuşmak gibi bir fırsatınız oluyor mu?

Kemal: Çocuklar bizden daha kötü durumda. Onlar hiçbir şey anlamış değil ama onları tek mutlu eden şey, Deniz'in da söylediği gibi, sene başı zümrede de. Aslında çocuklar istese ödevleri yaparak, hiç yazılılara ihtiyaç duymadan geçebilirler. Çocuklar onu keşfetti. Şimdi harıl harıl ödev getiriyorlar. Ödev getirdikten sonra biz de notu veriyoruz. Şu anda düşünün ben daha önce hiç lisede 40 kişilik sınıfta, sınıfa girip de başarı oranı %20'lerde olurdu, 25'lerde olurdu diyelim. Şimdi %90. Yani şeklen başarıyı kurtardığın, içeriğinde ne olduğunu bilmediğin bir durum.

Zeynep: Sizin bu belirsizlikler karşısında bir araya gelip yol bulmaya çalışmanız, ego yapmadan sürekli sormanız güzel geliyor dışarıdan bakınca. Diğer branşlarda bunu çok göremiyoruz sanki.

Hasan: İtibarım var benim düşmesin diyorlar. İşte o belirsizlikten. İşin özünde bir şey var, ben onu anladım. Bu sistem esnek bir sistem herhalde. Eğer önce az önce Deniz'i da anladıysam olmadı düzeltelim deme şansları var. Eski sistemde yoktu. (Nasıl açar mısın?) Eski matematikte her zaman konu içinde kırpa kırpa azalttılar. Hiç böyle büyük, toptan, kökten bir değişim olmadı. Yani bizim hayatımızda hiç böyle kökten bir değişim olmamıştı. Hep kırptılar, azalttılar, o tarafa aldılar, bu tarafa aldılar. Konu yer değiştirdiler. Ders adını bir araya getirip matematik yaptılar. Ama bu sefer kökten değişiklikte esneme payı yoksa buradan da sonuç alamazlar.

Kemal: Ya şimdi bu bazı dersler için çok iyi olabilir. Çocuğa keşfettirebilir. Bunu yapabilir ama matematikte mevcut konuları düşününce, Deniz'in da dediği gibi, o kadar çok konu var ki bizde. Bu 4 yılda bunu yapması çok mümkün değil gibi gözüküyor. Keşfettireceksin de hangi konunun hangi bölümünü? Bizde o kadar

çok ki konu. Sadece bir konu bile bir seneyi alabilir. Ama biz bu sene mesela ilk dönem 3 konu anlattık. 3 başlık anlattık. Bizde başlık çok fazla. Alt konuları çok fazla bizim dersin. Tamam, konular güncelleşti, güncel hayattan örnekler veriliyor. Çocukların biz bu matematiği nerede kullanıyoruz falan diyorlardı. Sorularda görüyorlar. Güzel, hoş ama yani bu belirsizlik, kapsamının ne olduğunun belli olmaması. Bizim de, çok mu anlatıyoruz, az mı anlatıyoruz? Biz mesela keşfettirmeye kalksaydık, ilk başlıkta kalmıştık.

Hasan: Matematik öğretmeni arkadaşlar büyük problem yaşayacak, yeni atananlar. Yeni atanan öğretmen istediği kadar eğitim alsın, istediği yerden. Sınıfı girecek ve hiçbir şey bilmeden bu sistemle birini sınıfa sokamazsın. Mümkün değil tecrübesiz bir insanın dokuza girmesi. Şu aşamada imkânsız.

Zeynep: Ama tecrübeli dediğin insan da kendini tecrübesiz hissediyor.

Hasan: Giren de tecrübesiz hissediyor ama eski sistemde hâkim olmayan bir insanın bence 9'a girme şansı kalmadı bundan sonra. Ki bu Maarif sistemde bu tarz bir şeye. Ha girer ne olur? Hiçbir şey olmaz. Aynı Kemal'in dediği gibi etkinliğin birinde kalırsın aylarca, yıllarca. Sonra baktın. Aa geç kalmışım. Bir anda atlırsın. Yürür gidersen, aradan atlaya atlaya. Öyle bir zıplarsın ki hiçbir şey olmamış olur. Ne çocuk ne sen mutlu olursun. Hiçbir şey öğrenmeden gelip geçer. Ona dönecek gibi duruyor şu aşamada. Gidişat buna gidiyor. Bence herkes mutsuz olarak, ne anlattığını bilmeden. Revize edilmediği müddetçe, içerik daraltılmadığı müddetçe buna gidecek.

Kemal: Burada benim gördüğüm tehlike, hani biz öğrencilere bu kadar yükleniyoruz ya. Bir süre sonra vazgeçecek. Nasıl olsa, anlamadan, sadece vereyim bunu internetten, şuradan buradan alayım ödevleri. Vereyim. Sınıfı da geçirim. Ama öğrenme diye bir şey gerçekleşmeyecek. Oraya gidiyor gibi geliyor hikâye. Öğretmen açısından da baktığım zaman şimdi öğrenciler ödevlerini getirecek. Zaten onlarla geçecek muhtemelen. Çocukların bir şey almadığını görünce ya zaten bunlar anlamıyor. Ben kendimi niye bu kadar yoruyorum gidecek. Bir yerden sonra öğretmen de vazgeçecek aynı öğrenci gibi. Hikâye oraya dönüyor gibi. Aslında tehlike de bu esasen takıldığım.

Zeynep: Peki siz niye böyle bir değişikliğe gidildiğini anladınız mı, ne hedefleniyor? Bu yeni Maarif sisteminden çıkan bir öğrencinin nasıl bir insan olması hedefleniyor?

Deniz: Şartlara uyum sağlayabilen, esnek, teknoloji ile barışık. Günümüzün bu esnek istihdam biçimlerine uygun bir profil ortaya çıkarmaya çalışıyorlar. Hiçbir şey hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmasına gerek kalmadan yüzeysel bilgilerle her işte kendini var edebilen.

Zeynep: Ama bu şununla tezat gibi, ben sana parçaları veriyorum, sen keşfetle tezat gibi.

Deniz: Yok, tam olarak onunla uyumlu. Yapılan ödevleri anlattık mesela. Performans ödevlerini veya proje ödevlerini. Burada da temel mantık aslında Hasan da söyledi ya üstüne basa basa. Çocuğun çok fazla bir şey bilmesine gerek yok. Ortalama bir ödev formatı olsun. Düzgün hazırlansın vesaire. Veya konuya sadece birazcık ilgi gösterebilirsin. Günümüzün bence meslekleri de biraz böyle yürüyor zaten. İşler de böyle yürüyor ve böyle bir profil istiyorlar bilmiyorum. Benim naçizane görüşüm budur.

Zeynep: Siz ne diyorsunuz arkadaşlar?

Kemal: Aslında değişmesi gerekiyordu sistemin. Yıllardır aynı şeyi anlatıyorduk. Burada bir sıkıntı var. Sıkıntı olduğu belliydi de ama değişikliğin bu şekilde mi olması gerekiyordu, soru işaretleri orada. Tamam, madem buna büründü o olayı, kapsamını da ona göre belirleseydi. Yani bu kadar geniş yelpazesi olan bir dersi, geniş konu başlıkları olan bir dersi, bu sistemle anlatmak mümkün değil. Burada bir uyumsuzluk var.

Hasan: Eski sistemde sınava dayalıydı. Sınavda ne çıkacağı belliydi. Kalıplaşmış sorular, sistem, her şey o kadar dardı ki. Yıllardır hep aynı şeyi anlat, anlat, anlat! Kemal'in dediği gibi artık ileri gitmeyeceği belliydi. Azalt, onu çıkar oradan onu yap. Ama yine sorular aynı. İstediklerin kadar konu çıkar, yine sorular aynı. Sonra baktılar, istedikleri gibi yetişmiyor. Evet, nasıl yetişmiyor? Şöyle, az önce de Deniz'in söylediği bu yetişen nesil, artık buradan çıkacak nesil her şeyi biliyor gibi olacak ama hiçbir şey bilmeyecek. Örneğin Arçelik'e gidecek. A sınıfı alalım, B sınıfı alalım. Arabacıya gidecek otoyol, 100 kilometrede 5.2 yakıyor. Ama öbür tarafını bilmeyecek. Ama her konuyla ilgili, her şeyle ilgili inanılmaz fikirleri olacak. Çokbilmiş olacaklar artık, öyle diyelim. Böyle bir nesille karşılaşacaklar. Her zaman şu oluyor bence dindar bir nesil yetiştirelim oldu kindar çıktı. Bu sefer de böyle bir nesil yetiştirelim dediler hiçbir şey bilmeyen...

Kemal: Ama her şeyi biliyormuş gibi olan...

Hasan: Üniversite bunu nasıl kaldırabilir? Üniversite de değişecek o zaman. Şimdi üniversitedeki eğitim yapısı değişmek zorunda. Buradan gelen, bu tarz bir çocukla, şu anda üniversite hala ben böyle öğretmeye devam edeceğim derse, gelen çocuklara hiçbir şey öğretmeden ne mezun verebilir, belki de ne bir şey olabilir. Yine aynı şekilde biz de ödevle geçecekse orada da ödev olmak zorunda kalacak. Yani ilginç bir zamana gidiyoruz. Göreceğiz bir 10 sene sonra, 12 sene sonra. Bunlar 8 sene sonra gelecek herhalde, öyle duruyor. Üniversiteden de mezuniyetleri 8 sene. İlginç bir nesil olacak. Nasıl bir doktor olacak? Nasıl bir mühendis? Her şeyi bilen, her şeye fikri olan insanlarla karşılaşacağız. Alanında ehil olacaklar mı, yeterli olacaklar mı göreceğiz.

Zeynep: O zaman son olarak sen dindar kindar mevzusuna girdiğin için küçük bir sorum olacak. Yeni müfredatla ilgili çoğu akademisyen ya da konu üzerine yazan

çizen kişinin altını çizdiği şey bu programla ilgili olarak dinselleşme vurgusuydu. Matematikte yansıma görüyor musunuz? Siz ne diyorsunuz bu meseleye dair?

Hasan: Geldiğim yere kadar ben görmedim.

Kemal: Şu ana kadar bir şey çıkmadı.

Deniz: Ben de görmedim. Yani şu son yıllarda yaptıklarının üstüne ilaveten yeni bir şey yok. Son yıllarda zaten yaptılar. İslam matematikçileri gibi böyle o konu metinleri sokuyorlar işin içine. Ona ilaveten yeni bir şey yok yani. Zaten o son yılların öne çıkan meselesiydi. Yeni bir şey yok şimdilik. Var olanı sürdürme var. Bilimin evrenselliğine vurgu yapmaktansa böyle şey, Türk olmalı, İslam olmalı ya da Türk olursa İslam olursa daha bir duygu gurur duymalıyız hissiyatı vermeye çalışıyorlar sürekli. Ne önemi varsa, hani onlar için önemi var tabii.

Hasan: Zaten ekledikleri için şimdi daha fazla ekleyebilecekleri tarikatlardan şuradan buradan yeni bir şey yok kitaplarda. Şu an gördüğümüz bir şey yok çünkü ekleyemediler daha fazla. Demek yer kalmamış. Evet, ona bakacağız ya da 9'un devamında göreceğiz.

Kemal: Daha görmediğimiz bölümler var.

Zeynep: Anladım, benim soracaklarım bu kadar. Son olarak çok teşekkür ederim.